

De kracht van de korendragers

Door **Ruud Paesie**

Korendragers, -storters, -zeters, -verschieters en -meters beheersten eeuwenlang het transport van graan in de stad. Ze hielden kantoor in het Korenmetershuis op de Nieuwezijds Kolk. Nu zit hier de redactie van *Ons Amsterdam*.

Vanaf de 16de eeuw ontwikkelde Amsterdam zich tot de graanschuur van Europa. Het graan uit de landen rond de Oostzee werd niet alleen ingevoerd voor de eigen voedselvoorziening, maar ook opgeslagen om later met winst weer uit te voeren. De handel was volgens Johan de Witt de 'moedernegotie' van Amsterdam.

Het transport en opslag van graan in de stad werd uitgevoerd door de korendragers. Alleen zij hadden het recht om graan in zakken te dragen en in graanpakhuizen op te slaan. Iedereen die wel eens een zak op zijn schouders nam – en daar konden ook peulvruchten, specerijen, zout of kastanjes in zitten – moest lid zijn van het St. Joosten- of Korendragersgilde, dat terugging tot 1551. Om lid te worden moest je poorter zijn van de stad, entreegeld betalen en jaarlijks contributie afdragen.

Amsterdamse 'schepel' of korenmaat, diameter 44,2 cm en hoogte 18,15 cm

Dubbel gidelidmaatschap

Schuitenvoerders en korenlichterlieden die het graan over het water vervoerden, waren lid van hun eigen transportgilde, maar ze moesten ook lid zijn van het Korendragersgilde en hadden zodoende een dubbel gidelidmaatschap. Dat gold ook voor de korenfactors, de aannemers tussen de graankooplieden en de korendragers.

De factors verdeelden de werkzaamheden onder de korendragers, die in vaste ploegen werkten, en betaalden hen ook uit. Zij moesten lid zijn om de zakken, trappen en ladders van de corporatie te mogen huren. Werkgevers en werknemers waren dus verenigd in één en dezelfde corporatie.

Dan waren er ook nog ‘korenverschieters’, veelal vrouwen die geen lid waren van het gilde. In de pakhuizen woelden zij het opgeslagen graan met harken om, om broei te voorkomen.

Voor de heffing van de stedelijke accijnzen waren door de stad koren timers en koren timers aangesteld, die vanaf 1654 verenigd waren in een eigen gilde. De koren timers droegen het graan naar de pakhuizen, waarna het werd gemeten door de koren timers. De koren timers hielden dan de ‘schemel’ of koren maat – een houten ton met een geijkte inhoud – netjes recht, waarna de koren timers hun graanzak daarin leegden. De koren timers streken vervolgens de schemel af met een geijkte stok of ‘strijk’, waarna de koren timer het aantal schemels turfde. Vervolgens goten de koren timers de inhoud in lege zakken. Als al het graan gemeten was kon de hoogte van de accijns worden bepaald.